

А.М. Михайлов, канд. екон. наук, доцент
В.О. Ярошенко, О.О. Прокопенко, студентки
Сумський національний аграрний університет

ДИНАМІКА ТА СТРУКТУРА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто особливості формування іноземних інвестицій в Україні. Проаналізовано динаміку прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та структуру джерел фінансування. Визначено основні перешкоди іноземних вкладень в розвиток підприємств України. Обґрунтовано важливість приваблення ПІІ для розвитку економіки країни.

***Ключові слова:** інвестиції, інвестиційна привабливість, прямі іноземні інвестиції, інвестори, інвестування.*

Постановка проблеми. Важливу роль у формуванні економіки країни відіграють іноземні інвестиції. Залучення іноземного капіталу сприяє розвитку малого та середнього бізнесу, поширенню новітніх технологій, створенню додаткових робочих місць, активізації економічного зростання країни. При цьому сприяє підвищенню інвестиційної привабливості України, що є позитивним явищем, оскільки на даному етапі розвитку вона є досить низькою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми залучення прямих іноземних ресурсів є об'єктом дослідження багатьох науковців: А. Горбунов, М. Денисенко, О. Олійник, Н. Татаренко, О. Ульянченко, В. Швець, А. Філіпенко, М. Портер, В. Шевчук та багато інших.

Незважаючи на велику кількість робіт по досліджуваній темі, дана проблема все ж залишається актуальною. Оскільки економіка будь-якої країни динамічно розвивається, а в світі поширюється процес глобалізації, то інвестиційний клімат потребує постійного аналізу та досліджень потоку іноземного капіталу.

Постановка завдання. Виявлення ролі прямих іноземних інвестицій в розвитку економіки країни, визначення найбільших інвесторів та частки їх вкладень, аналіз причин небажання інвесторів вкладати кошти в розвиток українських підприємств, пошук шляхів підвищення інвестиційної привабливості країни.

Виклад основного матеріалу. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) займають важливе місце серед форм міжнародного руху капіталу.

Прямими іноземними інвестиціями є довгострокові вкладення нерезидентів в економіку країни-реципієнта зі збереженням контролю за своїми активами, у тому числі за допомогою здійснення менеджменту об'єкту [1, с.58]. Тобто основною ознакою такої форми інвестування є можливість здійснення контролю за об'єктом що інвестується.

ПІ поділяються в залежності від відсотка іноземних інвестицій в капіталі організації (рис. 1).

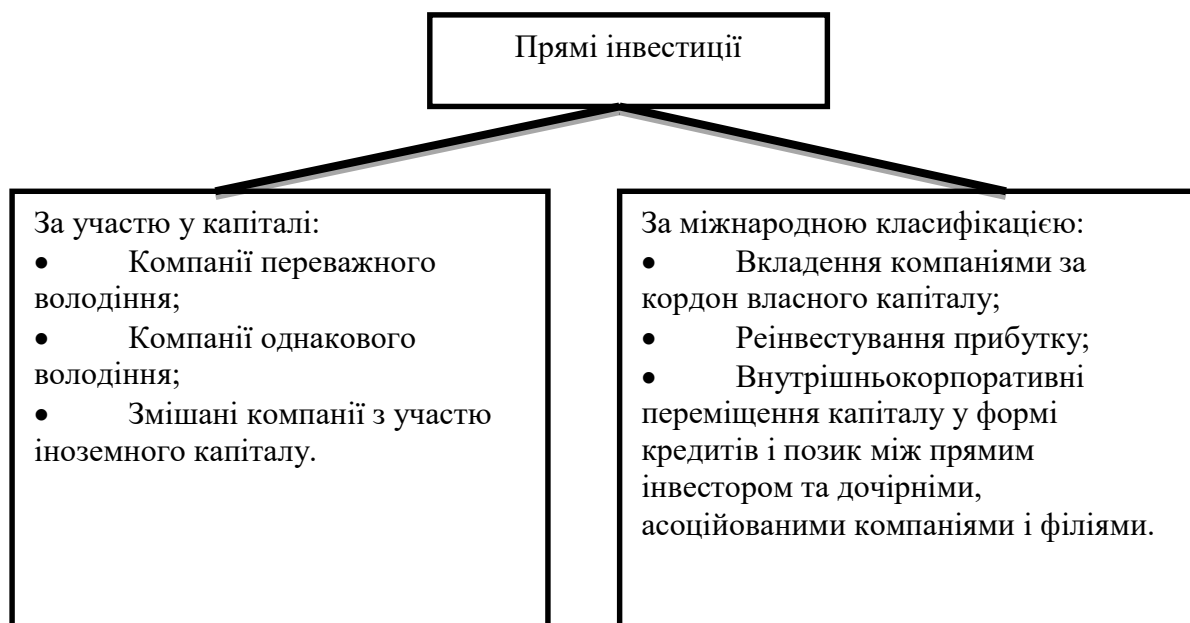

Рис. 1. Форми здійснення іноземного інвестування [2, с.37]

Враховуючи той фактор, що Україна майже не має внутрішніх фінансових ресурсів, то іноземні інвестиційні компанії мають для неї велике значення.

Прямі інвестиції надходять до України приблизно зі 130 країн світу. До топ-10 головних країн-інвесторів, на які припадає 82% від загального обсягу прямих інвестицій, належать: Кіпр, Німеччина, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія, Віргінські острови, Франція, Швеція та Швейцарія. Тому перш за все доцільно розглянути частку їх вкладень від загального обсягу надходжень у 2017р.(рис. 2).

За результатами дослідження було виявлено, що найбільшим інвестором є Кіпр, який лише за перший квартал 2017 р. інвестував в Україну приблизно 10 мільярдів доларів. Проте якщо розглядати статистичні дані за попередній рік, а саме 2016, то ми бачимо що найбільше вкладень робить Російська Федерація – 1667 млн дол. США (рис. 3).

Рис. 2. Частка інвестованого капіталу від загального обсягу інвестицій по країнам, % [3]

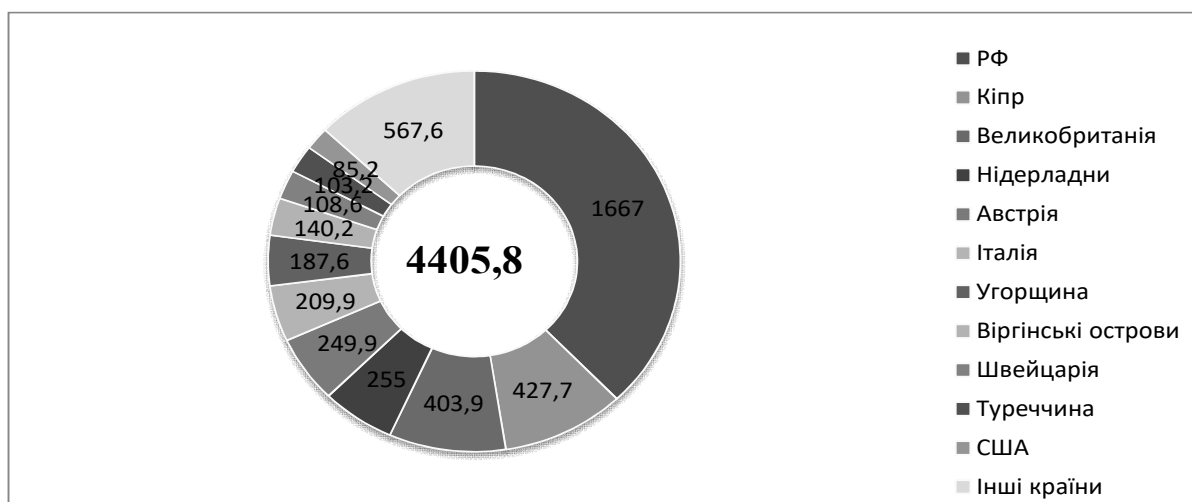

Рис. 3. Прямі інвестиції із країн світу в економіці країни за 2016 рік, % [3]

Так як ПІ є найбільш затребуваною формою капіталовкладень і нажаль не постійною, то для розвиваючої економіки є необхідність у розгляданні динаміки суми інвестицій протягом 2015-2017 року (рис. 4).

В період з 2015 по 2017 р. прослідковується прямо пропорційне зростання прямих іноземних інвестицій, що є позитивним фактором для економіки України, оскільки підвищує її інвестиційну привабливість [4].

У зв'язку з тим, що сума інвестованого іноземного капіталу зростає, необхідно проаналізувати, які саме сектори приваблюють іноземних інвесторів (рис. 5).

Надходження прямих інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну (наростаючим підсумком з початку року)

Рис. 4. Надходження прямих інвестицій в Україну

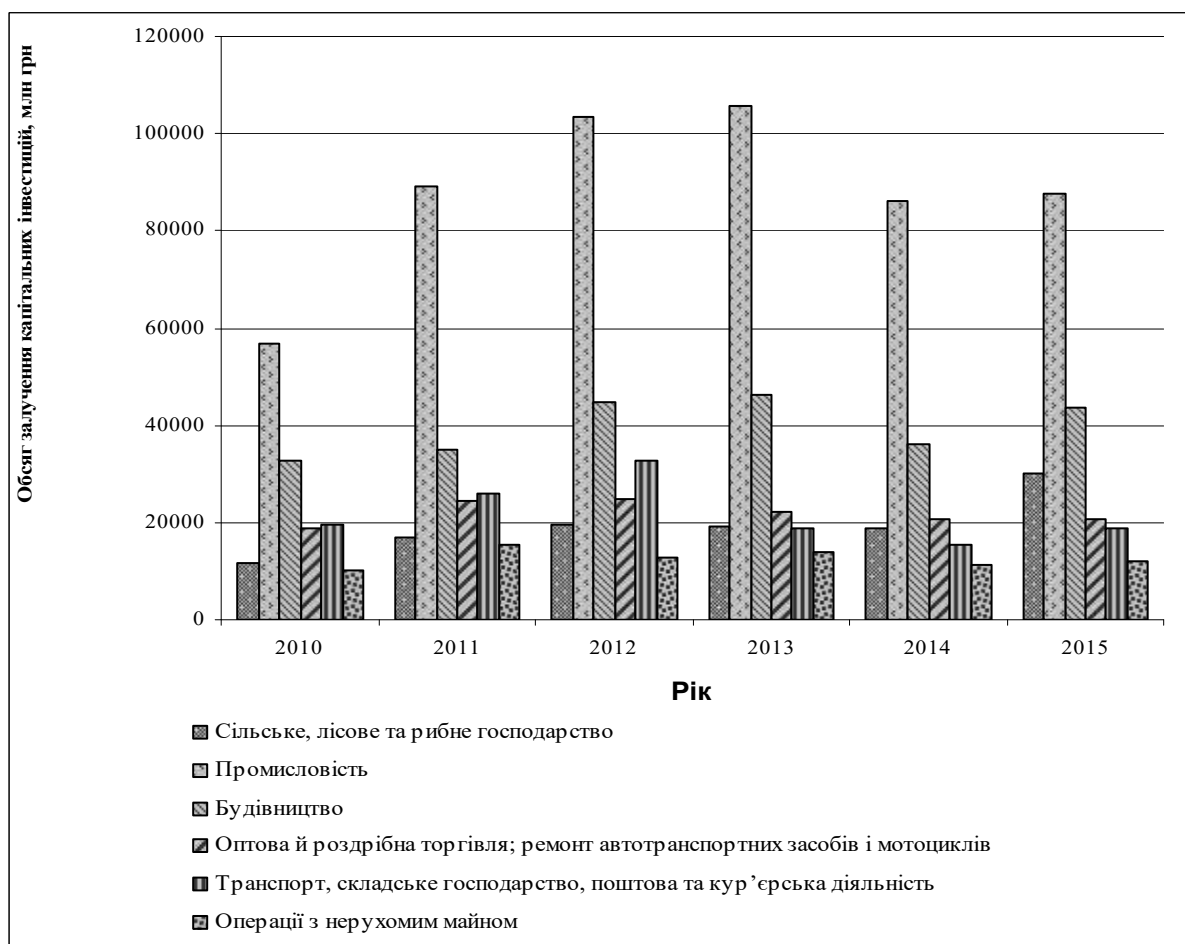

Рис. 5. Динаміка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [5].

Звернувши увагу на розподіл за секторами економіки в Україні, можемо зазначити, що найбільш привабливими для іноземних інвесторів є фінансова сфера та переробна промисловість. Це свідчить про те, що ми маємо справу переважно з інвесторами у пошуках ринків, або компаніями, які експлуатують купівельну спроможність місцевої економіки та не справляють очікуваного критичного позитивного ефекту на її розвиток. Досвід успішних регіонів та країн світу свідчить, що діяльність державного сектору із залучення прямих іноземних інвестицій зводиться до 5 ключових напрямків:

1. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій;
2. Підготовка інвестиційного продукту;
3. Формування позитивного іміджу регіонів;
4. Обслуговування інвесторів (інформаційна підтримка та супроводження);
5. Усунення перешкод для інвестування.

У зв'язку з цим, головним завданням державного сектору на національному рівні є створити сприятливі умови для інвестування. Для вирішення поставленого завдання необхідно визначити причину небажання інвесторів вкладати капітал в Україну (рис.6).

На сьогоднішній день основними негативними ознаками інвестиційного клімату в економіці України є:

1. Політична нестабільність. У рейтингу світового співробітництва Україна належить до країн з підвищеним рівнем політичних та економічних ризиків, влади.
2. Нестабільна законодавча база з питань іноземного інвестування.
3. Зовнішній борг та дефіцит бюджету.

Рис. 6. Перешкоди до інвестування в Україну за рівнем їх важливості [7]

Згідно результатів дослідження частина опитаних інвесторів, незважаючи на всі перешкоди приймає рішення на користь інвестування в Україну, інша ж частина активно шукає можливості для налагодження бізнесу в країні. Не зважаючи на всі негативні фактори, Україна все ж залишається потенційно цікавою країною для залучення будь-якого виду інвестицій.

Для покращення інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості країни необхідно вирішити ряд завдань таких, як:

- Забезпечення ефективного функціонування судової та правової політики;
- Вилучення корупції на різних рівнях влади;
- Зниження рівня бюрократії у підприємницькій діяльності;
- Підвищення попиту на товари українського виробника;
- Розвиток ринку цінних паперів [8,с.227].

Висновки. Таким чином, ми бачимо, що прямі іноземні інвестиції є дуже важливим фактором у формуванні економіки країни в цілому. І вважаємо, що доцільним буде створення умов для більш активного залучення іноземного капіталу. Адже така ситуація може вирішити питання підвищення ефективності розвитку виробництва в країні. Для реалізації поставленої мети необхідно подолати негативні фактори, що викликають недовіру у інвесторів та підвищити інвестиційну привабливість країни. Адже зростання частки прямих іноземних інвестицій має ряд позитивних наслідків.

Для країни перевагами прямих іноземних інвестицій є:

- Створення нових робочих місць.
- Підвищення експортних показників та диверсифікація експорту.
- Розвиток і передача технологій. Залучення ПП відкриває можливості для застосування сучасних іноземних технологій або для впровадження нових вітчизняних технологій виробництва.
- Сприятливі умови для місцевих постачальників та субпідрядників.
- Підвищення кваліфікації місцевої робочої сили.
- Передача сучасних методів та навичок управління. На першому етапі діяльності компанії звичайно привозять з собою іноземних менеджерів, але з часом їх частка у компанії скорочується, а їх місце займають місцеві працівники;
- Приток іноземної валюти.
- Підвищення конкурентоспроможності регіону.

Для досягнення збалансованого впливу капітальних інвестицій в частині формування капіталу необхідне їх достатнє фінансове

забезпечення та спрямування за такими напрямками, як: модернізації виробництва, впровадження ресурсо - та енергозберігаючих, інноваційних технологій тощо [9].

Отже, прямі іноземні інвестиції сприяють зростанню підприємницької активності за рахунок залучення місцевих компаній до глобальних виробничих ланцюгів.

Бібліографічний список: 1. Скопенко Н.С. Прямі іноземні інвестиції в АПК: переваги, недоліки, ризики. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2. – С. 58-62. 2. Магнушев Д.В., Пилипчук В.К., Смірнова Н.О. Прямі іноземні інвестиції: український та світовий контекст. Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2016. – Вип. 5 (47). – С. 37-41. 3. Державна служба статистики України: Макроекономічні показники. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> 4. Прямые иностранные инвестиции (Украина): Минфин. URL: <https://index.minfin.com.ua/index/fdi/>. 5. Михайлов А.М. Оцінка впливу індикаторів економічного зростання на інвестиційний клімат аграрного сектору // Економіка АПК. – 2017. – № 4. С. 59 URL: <http://eaprk.org.ua/contents/2017/04/59>. 6. Федоров В., Осовець О. Як залучити прямі іноземні інвестиції: практ. посібник. – 2013. – 128 с. 7. Основні причини недовіри інвесторів до України. URL: <https://1fin.biz/inostrannyye-investoryi-nazvali-osnovnyie-prichinyi-nedoveriya-k-ukraine>. 8. Озімчук О.В. Вплив інвестицій на економічний розвиток України. Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. – 2015. – Вип.6. – С. 224-228. 9. Михайлов А.М., Соколов М.О. Оцінка стану та передумов формування інвестиційних ресурсів в економіці України в умовах глобалізації // Економіка АПК. – 2017. – № 12. – С. 43

А.Н. Михайлов, В.А. Ярошенко, А.А. Прокопенко Динамика и структура прямых иностранных инвестиций в Украине. В статье рассмотрены особенности формирования иностранных инвестиций в Украине. Проанализирована динамика прямых иностранных инвестиций (ПИИ) и структура источников финансирования. Определены основные препятствия иностранных вложений в развитие предприятий Украины. Обоснована важность привлечения ПИИ для развития экономики страны.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, прямые иностранные инвестиции, инвесторы, инвестирование.

Mykhailov A., Yaroshenko V., Prokopenko A. Dynamics and structure of direct foreign investments in Ukraine.

The subject of the study is the processes of formation of foreign direct investment in Ukraine.

The aim of the work is to highlight the results of the monitoring of the role of foreign direct investment, the identification of the largest investors and their share of investments, analysis of the reasons for investors' unwillingness to invest in the development of Ukrainian enterprises, search for ways to increase the investment attractiveness of the country.

The methodological basis is the position of direct foreign investment processes in the development of the Ukrainian economy. The empirical evidence obtained by the author using the expert estimation method revealed that direct investment comes from approximately 130 countries of the world, accounting for 82% of the total direct investment, and belonging to countries such as Cyprus, Germany, the Russian Federation, Austria, the United Kingdom, Virgin Islands, France, Sweden and Switzerland.

The results of the study revealed that the financial sector and the processing industry are the most attractive for foreign investors. This suggests that we are dealing mainly with investors in the search for markets or companies that exploit the purchasing power of the local economy and do not produce the expected critical positive effect on its development. Our research revealed that to date, the main negative features of the investment climate in the Ukrainian economy are: 1. Political instability. In the rating of world cooperation, Ukraine belongs to countries with a higher level of political and economic risks. 2. Unstable legal framework for foreign investment. 3. External debt and budget deficit. According to the results of the survey, part of the surveyed investors, in spite of all obstacles, makes a decision in favor of investing in Ukraine, the other part is actively seeking opportunities to set up a business in the country. Despite all the negative factors, Ukraine still remains a potentially interesting country to attract any type of investment.

The volume of results. FDI contributes to the growth of entrepreneurial activity by attracting local companies to global production chains

Key words: investments, investment attractiveness, direct foreign investments, investors, investment.

Стаття надійшла до редакції 27.08.2017 р.